

Tema: Lygios teisės visiems? Žmogaus teisės

2 dalis. Tavo teisės

Aš turiu teises. Tu turi teises. Kokį poveikį tavo teisės daro mano teisėms? Šioje dalyje ypatingas dėmesys skiriamas kitų žmonių teisėms ir ryšiui tarp teisių ir pareigų.

Perspėjimas. Prašom atkreipti dėmesį, kad šiame skyriuje naudojamos nuorodos į tokias interneto svetaines, kaip „YouTube“. Išorės svetainių turinys gali keistis ir turėtų būti stebimas siekiant užtikrinti, kad jis būtų tinkamas mokiniams.

Ko bus išmokta?

Mokiniai galės:

- suprasti, kas yra teisės ir pareigos, bei jas atskirti,
- suprasti, koks ryšys sieja globalizaciją, vietos papročius ir teises,
- pasitikrinti savo pačių ribas ir įvertinti prioritetus savo ir kitų atžvilgiu.

Siūlomos mokomosios priemonės

Mokomoji priemonė Nr. 4:	Iqbalio istorija.
Mokomoji priemonė Nr. 5:	mados pramonės atstovų citatos.
Mokomoji priemonė Nr. 6:	nuotraukos.
Mokomoji priemonė Nr. 7:	pasakojimai.
Mokomoji priemonė Nr. 8:	scenarijai.

1 klasės užsiėmimas „Kas gali būti svarbiau už mano teises?“

Paprašykite mokinių pagalvoti apie drabužius, kuriuos jie dėvi. Kur jie buvo pagaminti? Ar mokiniai ką nors žino apie žmogaus teises šioje šalyje? Paaiškinkite, kad vienose šalyse žmogaus teisės saugomos įstatymu, o kitose – ne. Yra šalių, kur suaugusieji, dirbdami gerokai ilgiau nei 8 valandas per dieną ir 5 dienas per savaitę, uždirba labai mažai ir nėra saugomi jokiais įstatymais. Gali būti, kad, užuot ėję į mokyklą, dirba ir vaikai. Paklauskite, kaip mokiniai žiūri į tai, kad kitos šalies vaikai negali lankyti mokyklos, nes turi siūti jiems dėvėti skirtus drabužius.

Peržvelkite mados pramonės atstovų citatas (mokomoji priemonė Nr. 5) ir palyginkite jas su Iqbalio istorija (mokomoji priemonė Nr. 4). Paklauskite mokinių, ar, jų nuomone, jie gali / turėtų ką nors padaryti? Kur baigiasi mano laisvės ir teisės ir kur prasideda kito žmogaus laisvės ir teisės? Jei mokiniai dar patys šito nepasakė, paaiškinkite, kad mūsų teisės yra kurio nors kito žmogaus pareigos ir atvirkščiai. Paprašykite mokinių įvardyti pareigą, kurią būtų galima susieti su kiekviena teise, nurodyta ant vadinamosios Teisių sienos, sukurtos pagal 1 mokomąją dalį.

1 grupės užsiėmimas „Vaiko teisės anksčiau ir dabar“

Paklauskite mokinių, kodėl kai kuriose šalyse taikomi žmogaus teisių apsaugos įstatymai. Parodykite jiems nuotraukas (mokomoji priemonė Nr. 6) ir paprašykite pakomentuoti tai, kas jose pavaizduota.

EUROPOS ISTORIJOS NAMAI

Ar mokiniai gali atspėti kontekstą? Iš kur galėtų būti šie vaikai? Kur, jų nuomone, darytos šios nuotraukos? Paaiškinkite, kad pramonės perversmo laikotarpiu vaikų darbas buvo visoje Europoje įprastas reiškinys. Švietimas nebuvo privalomas. Dėl skurdo šeimos turėdavo leisti vaikus dirbti gamyklose arba kasyklose. Po diskusijos suskirstykite juos į penkias panašaus dydžio grupes ir paprašykite kuo tiksliau aprašyti dvi įprastas savo savaitės dienas – vieną darbo ir vieną savaitgalio dieną. Paprašykite jų aprašymą suskirstyti vienos valandos trukmės tarpniais ir surašyti, ką jie veikia kas valandą, lyg planuotų laiką užrašų knygutėje. Tuomet paprašykite jų pakomentuoti savo dienos grafiką. Ar, mokinių nuomone, bėgant metams labai pasikeitė vaiko diena? Tuomet kiekvienai iš penkių grupių išdalykite vaikų pasakojimus (mokomoji priemonė Nr. 7) – tai, kuri grupė gaus kurį pasakojimą, nesvarbu – ir paprašykite jų lygiai taip pat aprašyti dvi šių vaikų dienas. Toliau pateikiama nuoroda į straipsnį apie vaiko teisių ir vaikų darbo istoriją skirta mokytojams, kurie pageidauja gauti daugiau informacijos šia tema:

History of child rights and child labour

Rama Kant Rai*

2 grupės užsiėmimas „Kas gali būti svarbiau už mūsų teises?“

Ar įmanomos aplinkybės, kuriomis žmogaus teisių galiojimas galėtų būti sustabdytas ar nutrauktas? Ar žmogaus teisių atėmimas iš kito žmogaus gali būti pateisinamas aukštesniu tikslu apsaugoti visuomenės gerovę? Kada šios teisės turėtų būti sugrąžintos? Paklauskite mokinių, ką jie apie tai mano. Ar kuriomis nors aplinkybėmis jie sutiktų atimti žmogus teises iš kito? Ar visuomenės poreikiai svarbesni už vieno asmens žmogaus teises? Kieno žodis paskutinis sprendžiant, ar turėtų būti suvaržytos įtariamojo teisės? Pasinaudokite mokomąja priemone Nr. 8 ir išsamiau aptarkite šiuos klausimus remdamiesi konkrečiais pavyzdžiais.

Tuomet galite jų paprašyti kartu išvardyti teises, kurias jie vienbalsiai laiko gyvybiškai svarbiomis ir neatimamomis, ir teises, kurias jie sutiktų perleisti arba paaukoti vardan aukštesnio tikslo užtikrinti ir apsaugoti gerovę.

3 grupės užsiėmimas „Metas debatams!“

Kaip vietos tradicijos susijusios su žmogaus ir mažumų teisėmis? Diskusijose dažnai pasigirsta, kad tradiciniai papročiai, kurių per šimtmečius buvo laikomasi įvairiausiose pasaulio šalyse, ne visada dera su žmogaus teisėmis. Kai įprantame laikytis kokio nors konkretaus papročio, kartais nebesuvokiame jo pasekmių. Padalykite klasę į dvi panašaus dydžio grupes. Praneškite grupėms, kad jos turi pasirengti debatams pagarbos žmogaus ir mažumų teisėms ir pagarbos tradicijoms ir papročiams klausimais. Ar mokiniai gali pateikti papročių ar praktikos pavyzdžių, kurie galėtų būti laikomi nepagarba ir netgi grėsme žmogaus teisėms jūsų bendruomenėje? Paprašykite jų pasvarstyti, ar galima drausti tautai ar grupei laikytis tam tikrų tradicijų ir papročių. Kodėl? Kodėl ne? Daugiau informacijos apie tai, kaip rengti klasės debatus, rasite šiame dokumente:

